

DE PLATE v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na accoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

Secretaris a.i.
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 Oostende

Verantwoordelijke uitgever
A. VAN ISEGHEM
Ijzerstraat 1
8400 Oostende

JAARGANG 26
NUMMER 6-9
MAAND jun-sep 1997

PENNINGMEESTER
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING
750-9109554-54
000-0788241-19

IN DIT NUMMER

- blz. 161 : **J. P. FALISE** : In memoriam Jan Baptist Dreesen.
- blz. 163 : **Y. VAN HYFTE** : Die van het Hazegras wenden zich tot de minister van Oorlog (1855).
- blz. 164 : **R. DECLEER** : De aalmoezeniers van den Arbeid in Oostende - 1926-1954.
- blz. 167 : **N. HOSTYN** : Monumenten, beelden en gedenkplaten te Oostende. LXXV.
F. COOPMAN : De vergeten zeevrijdigers 1914-1918 (6).
- blz. 170 : **G. BILLIET** : Raversijde even gefocust.
- blz. 176 : **A. SMISSAERT (+)** : Oostende tijdens de eerste wereldoorlog (45).
- blz. 180 : 4e lijst aankopen, schenkingen en andere opnamen in inventaris 1996.

BEZOEKT ONZE THEMATENTOONSTELLINGEN

Tot en met 15 september : JAZZ TE OOSTENDE.

Vanaf 20 september : HOMMAGE AAN WALTER DEBROCK.

De wandelvoordracht, DE OOSTENDSE STERRENHEMEL, gepland voor zaterdag 20 september gaat om begrijpelijke redenen niet door.

SEPTEMBER - ACTIVITEIT. AVONDVOORDRACHT

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de avondvoordracht die door gaat op

donderdag 25 september 1997 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : JAZZ TE OOSTENDE IN HET INTERBELLUM

De spreker : de heer Georges VAN DUYVENBODEN

Vijf jaar geleden, bijna dag op dag, bracht de heer VAN DUYVENBODEN voor onze kring de voordracht "Jazz te Oostende gedurende de periode 1945-1980". Toen reeds heeft hij bewezen dat hij de Oostendse jazzkenner is bij uitstek.

Vandaag gaat het dus over de periode tussen de twee wereldoorlogen. Die periode is één van de meest boeiende en bloeiende geweest in de jazzgeschiedenis met artiesten als Paul WHITEMAN, Sam WOODING, Willie LEWIS, Hal KEMP and his Carolinians, Coleman HAWKENS, enz.

Dhr. VAN DUYVENBODEN zal verklaren welke betekenis jazz toen had in onze mondaine badplaats. Aantonen welke gevoelens de nieuwe dansmuziek, met o.a. de shimmy en de charleston, bij onze bevolking teweeg bracht. De voor en tegenstanders het woord geven.

Dit alles zal geïllustreerd worden met een 36-tal dia's.

Warm aanbevolen, niet alleen aan de jazzliefhebbers maar aan alle Oostendse muzikliefhebbers. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos, ook voor niet leden. Wij rekenen op Uw aanwezigheid.

J.P. FALISE

Jan Dreesen
in het Heemmuseum
De Plate

IN MEMORIAM JAN BAPTIST DREESEN

Toen Jan B. Dreesen in de vroege morgen van 9 juli aan een hartstilstand overleed kwam er niet alleen een einde aan een goed gevuld leven maar werd er ook een hoofdstuk in de geschiedenis van de Heemkring De Plate definitief afgesloten. Jan was, sedert 1974, de secretaris van De Plate maar hij was vooral het boegbeeld van de Plate. Letterlijk en figuurlijk een groot man, een boom van een vent, gemaakt om honderd jaar te leven.

Toen het nieuws bekend raakte was de verslagenheid en vooral het ongeloof zeer groot. "Maar dat kan niet zijn, ik heb hem gisteren nog gezien op zijn fiets" - "Maar dat kan niet zijn, ik heb gisteravond nog met hem getelefoneerd" - "Maar dat kan niet zijn, ik heb gisteren nog een brief van hem ontvangen"; Helaas, het kon wel zijn !

Het werk dat Jan gepresteerd heeft als secretaris van De Plate is enorm. Zeer nauwgezet hield hij de briefwisseling bij, hij organiseerde met zeer groot succes tussen 1976 en 1997 de "Plate-reizen", hij contacteerde de sprekers en stelde het jaarprogramma samen, hij organiseerde de kleinkunstavonden.

Het aantal artikels dat hij sedert 1974 publiceerde in ons tijdschrift is niet te tellen. Intussen maakte hij ook deel uit van vele commissies en werkgroepen, gaf hij voordrachten en stadsrondleidingen. De laatste zes jaar hield hij zich ook nog bezig met het inventariseren van alle voorwerpen en documenten van de Plate-verzameling, het bijhouden van de lijst met giften, enz. Zijn energie kende geen grenzen.

Intussen vond hij ook nog tijd om bestuurslid en vanaf 1995 ondervoorzitter te zijn van het Westvlaams Verbond voor Kringen van Heemkunde, publiceerde hij honderden artikels in het marinetijdschrift "Neptunus", was hij voorzitter van de Vrienden van Jan De Clerck, penningmeester van de Spaanse Vriendenkring Cervantes en was hij actief in de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde. Voor zijn kulturele inzet kreeg hij tenandere de Gouden Mathille.

Spijts deze vele bezigheden was Jan een liefdevolle en bezorgde echtgenoot. Zijn drie dochters konden altijd bij hem terecht voor goede raad of hulp en zijn zes kleinkinderen, zowel de oudere als de kleinsten waren zijn oogappel. In de familie Dreesen zal men hem erg, zeer erg missen.

Ik had, gedurende vele jaren, het voorrecht hem tot vriend te hebben. Zo heb ik hem leren kennen als een man met een zeer uitgebreide kennis, zeer leergierig, zonder valse schaamte en thuis in alle middens. Samen met Rosie en Simone hebben wij vele malen De Plate vertegenwoordigd op allerhande heemkundige en andere bijeenkomsten. Daar ging hij graag een discussie aan, gaf graag zijn mening te kennen, soms een tikkeltje eigenwijs, maar steeds tot luisteren bereid. Aan de feesttafel was hij een charmant causeur, goedlachs en steeds omringd door vele vrienden.

Voor zijn curriculum vitae doe ik beroep op de kennis van zijn vriend Eddy Van Haverbeke.

Jan Dreesen werd geboren te Eisden op 25 juli 1925, als oudste van een gezin van 7 kinderen. Voorbestemd tot een carrière in het mijnwezen volgde hij les aan de Limburgse mijnschool in Mechelen aan de Maas. De oorlog dwarsboomde evenwel zijn plannen. In 1941, op 16-jarige leeftijd, sloot hij zich aan bij de gewapende weerstand. Als lid van het geheim leger verspreidde hij de sluikpers, wierf leden aan, bracht wapens over en nam ijverig deel aan de bevrijdingsoperaties van het grondgebied. Gedurende de gevechten in het Nederlandse Peel aan de zijde van de geallieerde troepen wist hij zich te onderscheiden, waarvoor hij het Oorlogskruis met palm kreeg.

Na de ontbinding van de gewapende weerstand op het einde van 1944 nam hij dienst als oorlogsvrijwilliger bij de Belgische Sectie van de Royal Navy, het begin van een boeiende en verdienstelijke loopbaan bij de marine. Toen op 1 februari 1945 de Zeemacht werd ingericht, tekende hij een dienstverbintenis bij die macht. Na het slagen van een examen werd hij op 1 maart 1946 benoemd tot kwartiermeester. Hetzelfde jaar vinden we hem terug in de Oostendse Zeevaartschool, waar hij in 1947 met brio slaagt voor het examen van "leerling kustvaart", wat overeenstemt met de titel van "gebreveteerde in de Zeevaart derde klasse". Daarna werd hij benoemd tot meester. Hetzelfde jaar nog werd hij onderploegoverste van de Katie-mijnen vernielingsploeg. Gedurende drie jaar hielp hij de Belgische wateren zuiveren van anti-invasiemijnen. In 1948 slaagde hij in het examen van "stuurman ter kustvaart" aan de Zeevaartschool.

In 1949 huwde hij met Rosie Herrling. Uit dit huwelijk werden drie dochters geboren.

In 1952 bracht hij het tot "keuronderofficier dek", slaagde vervolgens in het bootsmansexamen en doorstond de "schippersproef". Op 19 december 1953 kreeg hij de graad van eerste meester en werd aangesteld als onderofficier hoofdonderrichter van de Nautische School te Brugge. Eind 1954 werd hij "wapenmeester" aan boord van de Kamina om twee jaar later terug te keren naar de Nautische School.

In 1957 werd Jan Dreesen benoemd tot eerste meester chef en op 1 augustus 1959 vertrok hij als navigatieofficier aan boord van de Rochefort voor een jaar naar Congo. Na zijn terugkeer in 1960 stapte hij over naar de Eureka om op het einde van het jaar te worden aangeduid voor de cursus "kandidaat reserveofficier dek en wachtofficier mijnenvegen". Na het slagen in deze examens werd hij tweede in bevel aan boord van de Tongeren.

In 1964 werd hij geselecteerd en aangeduid als schipper van de Avila, het jacht van Koning Boudewijn en Koningin Fabiola. Een functie die hij met veel liefde en inzet uitoefende.

Na een onderrichtersbeurt in de navigatiesectie van de Mijnenbestrijdingsschool volgde hij in 1965 de cursussen en slaagde in de proeven tot het bekomen van het M-brevet. Hij werd in 1966 benoemd tot oppermeester. In 1980 werd hij "hoofdwapenmeester" in het opleidingscentrum van de Zeemacht. Na 41 jaar marinedienst wachtte hem op 30 september 1985, met een tikkeltje spijt en weemoed, het rijke volle burgerleven.

En op 9 juli 1997 kwam er plots een einde aan dit leven.

Jan werd onder massale belangstelling begraven in zijn parochiekerk Sinte Godelieve op dinsdag 15 juli. Vele prominenten van de burgerlijke, militaire en gerechterlijke macht woonden de plechtigheid bij. Ook het Hof had zich laten vertegenwoordigen en er was een bloementuil van koningin Fabiola. Maar vooral waren er zijn vrienden, met honderden. Zij brachten een stille, laatste hulde aan een groot man. De ontroering was groot bij het spelen van het Belgisch Volklied en, op verzoek van de familie, van het lied "Limburg mie Landj".

Op donderdag 31 juli werd zijn as in zee uitgestrooid door een schip van de Marine. Rosie, zijn kinderen en kleinkinderen waren aanwezig. Simone en ik waren er ook bij. Als laatste groet en hulde aan een zeer goeie vriend had ik mijn uniform van marineofficier aangetrokken.

Vaarwel Jan.

Jean Pierre Falise

DIE VAN HET HAZEGRAS WENDEN ZICH TOT DE MINISTER VAN OORLOG (1855)

door Yvan VAN HYFTE

A. Het zal je maar overkomen ! Je loopt het schuim en het zweet uit je lijf om je werk niet te verliezen en dat alles om een dubieuze plank over één van de stadsgrachten.

Het Hazegras, anno 1855 : één en al kommer en kwel. Dagloners, touwslagers en ander industrieel proletariaat trachten er dagelijks te overleven in miserabele omstandigheden die wij ons nu nauwelijks meer kunnen voorstellen. Minder evident is dat onder al die armoedzaaiers er ook zijn die dagelijks pendelen naar het nabijgelegen agrarische Stene.

Door de Keizerspoort, over het glacis en over een kreek waar boer KOSTER weiland heeft, bereiken ze tenslotte de landbouwersbedrijven. Maar boerentwisten om een brugje, een duikertje of een slagje zijn nooit uit de lucht geweest, ook toen niet ! KOSTER verbiedt hen het glooiende glacis nog over te steken wat hen "een uer meer te gaen" kost. Protest alom om de broodroof. Op 6 juli 1855 "nemen (enkele) zeer toegenegen onderhoorigen de vrijheid" een petitie te sturen naar het Oostends schepencollege. En rancuneus zijn ze helemaal niet. Ze stellen voor zelf een plank te leggen over de voorgracht om also de niet geplaveide Oude Leffinghestraat te bereiken die voor die gelegenheid misschien een nieuwe bestrating verdient...

B. Aan de heeren Burgemeester en Schepenen der stad Oostende.

Mijnheeren, De ondergeteekende werklieden, werkvrouwen en werkdochters, woonende te Oostende, in de Twaelf-Apostels (1) 30 woonsten, (2) langs de Lijnbaene (3), Goedewindstraat (4) enz. nemen de vrijheid Ued. de komen voorhouden dat zij hunnen kost zoeken, en den onderhoud van hun en van hunne familien trachten te vinden in het landwerk, en dat, sedert enigen tijd, zij daer in gelukken (...) op de commune van Stene; maar gelijkerwijs de helft van alle de landen omtrent de stad Oostende gelegen, met eene kreeke doorsneden zijn, hebben wij, tot over een veertien dagen, den weg naer ons werk vervoorderd, langs de Keizerspoort (5), over de Glacis (6) en over die Kreeke (7), met het bruggetje, liggende tegen het gras van zekeren Koster; maar dien boer voor zich zelve alleen de vrijheid nemende de Glacis te dwarschen en eene plank over de voorgracht (8) te leggen (...) heeft op eenen keer, dat bruggetje, in het midden, open gedaen en geligt; en had het bij den avond geweest, veelen van ons zouden er het leven verloren hebben (...)

En alzoo zijn wij verplicht een uer meer te gaan als een ander (...) en alzoo schier uitgesloten zijn om onze kost te winnen; vermits wij 's morgens en 's middags, zoo wel in het gaen, als in het terug komen 's avonds, iedermael ons in het schuim en zweet moeten loopen, om niet weggezonden te worden van het werk of afgetrokken van onzen loon. Om deze reden nemen wij onzen toevlugt tot Uedele Achtbare Heeren om aan de Heer Minister van Oorlog te willen verzoeken (...) om eene plank te mogen leggen over de voorgracht van het Glacis, om te komen op de Oude Leffinghestraat (9) welke eenen openbaren weg is (...). Terwijl daerbij den handel van stremming zoude bevrijd zijn indien dien weg bestraet ware voor de gevallen naer de sluiting der Westpoort noodzaekt aldaer met wagens en voituren uit en omterijden (...). In die afwachting noemen wij ons met allen eerbied U Edele zeer toegenegen onderhoorige.

---

(1) de Twaalf Apostelenstraat. Deze steeg, waarvan de huisje in 1856 werden afgebroken, werd verkocht 1862 aan de stad voor de bouw van de O.L. Vrouwekerk op het Hazegras.

- (2) Op de noord-oostelijke hoek van de Goede Windstraat en de Lijndraaiersstraat lag "Les 30 demeures". In en Relevé van 1850 krijgt deze huizenblok 3 nummers : 15, 16 en 17.
- (3) De Lijndraaiersstraat. Aan de noordelijke kant van de straat bevonden zich huisjes, aan de zuidelijke een aantal lijnbanen.
- (4) later de Graaf de Smet de Naeyerlaan.
- (5) De oorspronkelijke Keizerspoort of Port de l'Empereur lag, in de Oostenrijkse tijd op het eind van de Polderstraat; in de Nederlandse tijd en ook nadien lag een andere Keizerspoort (of Koningspoort - een weinig gebruikelijke naam) ongeveer ten westen van de huidige velodroom, in de courtine 10-11, een ruimte tussen 2 bastions.
- (6) Traag oplopend deel van de versterkingen, vooral opgebouwd uit zand en aarde.
- (7) Deze kreek was de Doode Kreek.
- (8) Een deel van de hoofdgracht die op zijn beurt deel uitmaakte van het gehele verdedigingssysteem.
- (9) De Oude Leffinghestraat volgde hetzelfde tracé als de huidige Leffingestraat; in de Oostenrijkse tijd heette zij "Langestraat".

Bron : La Feuille d'Ostende 1855, n° 3827.

DE AALMOEZENIERS VAN DEN ARBEID IN OOSTENDE - 1926-1954

door **Roger DECLEER**

Toen E.H. PYPE op 3 juni 1926 stierf, werd zijn school, waar de Broeders van Liefde van meetaf les gaven, overgenomen door de E.H. Aalmoezeniers van den Arbeid onder de titel V.Z.W. DE ZEE.

De eerste aalmoezeniers die de schoolbedrijvigheid bestuurde was E.H. JANSSENS (Antwerpen). De school bestond destijds uit twee afdelingen, de theorie in de Sint Franciscusstraat en de praktijk in ruimere lokalen in de Wellingtonstraat. Toen hij ziek werd, nam Vader Designatius van de Broeders van Liefde zijn taak over. Hij stierf in 1929 en werd vervangen door aalmoezenier POODT van Schaarbeek.

E.H. aalmoezenier KNAPEN van Sint Truiden gaf wekelijks een 1/2 uur godsdienstonderricht.

In 1930 wilde aalmoezenier STRANGH (Antwerpen), de proost van de vissersgilde "t Zal Wel Gaan" (spreuk van E.H. Hendrik Pype) de school veranderen met een leergang voor scheepsmotoristen. De eerste leraar was Mr PROVOOST, een bevaren motorist, beschermeling van E.H. STRANGH. E.H. STRANGH stond bekend bij de vissers als een goed en verstandig man, en hij hielp via zijn relaties enkele reders aan een vaartuig.

Officieel bestonden er nu 2 scholen, een visserijschool en een scheepsmotoristenschool, de ene onder het bestuur van het Zeewezen, de andere onder Openbaar Onderwijs.

In 1933 werd E.H. POODT vervangen door E.H. MEYER die geregeld kwam les geven en zorgde voor het geestelijk welzijn van de leerlingen.

Aalmoezenier MICHIELS (Grimbergen) gaf 2 maal retraite in de praktijkafdeling van de school (Wellingtonstraat). Hij stierf in januari 1934. Directeur E.H. MEYER stierf in maart 1935 en werd vervangen door de ziekelijke aalmoezenier MONPAILLE. Na een maand werd hij vervangen door aalmoezenier, ingenieur Ans VAN LOOY, studiefprefect te Schaarbeek.

Op 20 oktober 1935 greep een voornaam evenement plaats voor de vissersschool. De leerlingen van de scheepsbouwafdeling van de aalmoezeniers in de Londenstraat te Antwerpen hadden een schoolschip gebouwd voor de school. Dit stalen vaartuig werd op hogervermelde datum plechtig ingehuldigd. Het voerde de naam "De Zee", was 16 m. lang en 3,60 m. breed en werd voortbewogen, aan een snelheid van 9 mijl, door een dieselmotor van 60 pk. Het vaartuig had evenwel het voorkomen van een jacht.

Dit gebeuren werd bijgewoond door de algemene overste van de Aalmoezeniers van den Arbeid Vader REYN en talrijke volgelingen, waaronder aspirant E.H. W. CHIELENS, geestelijke, maritieme en burgerlijke overheden.

Op 1 maart 1936 werd aalmoezenier VAN LOOY als bestuurder vervangen door aalmoezenier L'HOMME, een jonge priester. In de loop van het jaar 1936-1937 werd de jonge Walfried CHIELENS (Knokke) aangesteld als bestuurder in vervanging van E.H. L'HOMME.

Het opleidingsvaartuig "De Zee" werd degelijk omgewerkt, wat de veiligheid en het vissen betreft, met een plaatstalen reling, met galgen, windas, treilnet en borden.

Wat al enige tijd overwogen werd was de noodzakelijke nieuwbouw van een schoolcomplex waarin alle afdelingen van de school en de sociale ruimten voor de vissers waren ondergebracht.

Begonnen werd met het 22 m. lange voorgebouw op het Sint Petrus en Paulusplein 6. Op zaterdag 11 juni 1938 om 15 uur had de plechtige eerste steenlegging plaats door de E.H. deken DESMET, onder de aandacht van een talrijk officieel publiek. Naderhand werd de 55 m. lange zijgevel in de Paster Pypestraat met de klaslokalen gebouwd.

De rechterzijde omvatte een vissersbibliotheek waar vissers boeken konden lenen om op zee te lezen, het klooster van de aalmoezeniers en een kapel. Het middenstuk werd ingenomen door trapzalen tot de hoogste verdieping. Later kwam er een lift.

Het schoolgebouw omvatte : een werkplaats voor de leerlingen motoristen met smidsvuur, 4 klaslokalen voor de leergangen van de visserijschool, met daarboven een handwerklokaal voor alle touwwerk en netten. Tussen de beide gebouwen lag de speelplaats.

De visserijschool naam een bijzondere plaats in onder de 12 vakscholen geleid door de Aalmoezeniers van den Arbeid welke meer dan 6.000 leerlingen telden.

Al het materiaal uit de lokalen van de Wellingtonstraat werd uiteraard naar de nieuwe gebouwen gebracht en de vrijgekomen lokalen werden verkocht. Dit geld, met een belangrijke bijdrage van de Provincie, moest helpen om de bouwkost van 2.000.000 fr. te dragen. Op Pasen 1939 was het geheel klaar.

Jammer genoeg werd het hele gebouw na mei 1940 door de Duitsers bezet als kazerne, met bovenop het dak een luchtafweerkanon van 2 cm (flak) en werden de schoolklassen verspreid over de ganse stad : één klas + directie in de Sint Sebastiaanstraat, één in de Ooststraat, één op het Hazegras in de lokalen van het klooster van de Broeders van Liefde in de Fregatstraat, en één op de Vuurtorenwijk.

In 1941 werd in vervanging van de door bombardementen beschadigde "De Zee", een nieuwe houten motortreiler gebouwd door de scheepswerf A. LOY, aan het derde dok. In januari 1942 kon het in de vaart gebracht worden onder het nummer en de naam O.20 "Pater Reyn". Het vaartuig mat 5,76 ton netto en 18,16 ton bruto en werd aangedreven door de - uit het wrak van "De Zee" - geredde 60 pk Benz-dieselmotor, die het vaartuig een snelheid van 8 mijl gaf. Het vaartuig voer dagelijks, onder Duits toezicht, uit om de Belgische bevolking aan wat voedsel te helpen.

Na het aftrekken van de Duitsers in 8 september 1944 werden de lokalen door de Britten ingenomen, als doorgangsstation voor de militairen naar Engeland, onder de naam H.M.S. Royal Edmund II. De Britten hadden er niet beter op gevonden dan de muren van bepaalde klassen - waar de wachten sliepen - te beschilderen met gewaagde vrouwelijke figuren.

Uit militaire overwegingen hadden de Duitsers de vissersvaartuigen van de Belgische kust naar het binnenland afgevoerd en zelfs enkele naar Duitse havens. Zo ook de O.20 "Pater Reyn". In 1945 slaagde directeur CHIELENS met enkele vrienden er in om het vaartuig naar hier te brengen.

Op 12 januari 1947 ging een lang gekoesterde droom in vervulling, namelijk om over een groot vissersvaartuig te beschikken teneinde meerdere dagen op zee te kunnen vertoeven met een normale bemanning + leerlingen.

Gebouwd op de scheepswerven Beliard Crighton Oostende was de O.311 "Victor Billiet" klaar om zijn taak aan te vatten. De stalen motortreiler mat 30 m. lengte, 6,50 m. breedte, bruto tonnemaat 112 ton. Het was voorzien van een Union-dieselmotor van 250 pk bij 350 omw/min. Naast de gewone bemanning was een verblijf voor 6 leerlingen en 1 leraar voorzien.

Nu en dan kwam een aalmoezenier voor een tijdje naar het Oostendse klooster voor een gezondheidskuur. Een overste van de aalmoezeniers, E.H. JANSSENS kwam naar het klooster om van zijn op rust stelling te genieten en bleef daar meerdere jaren.

De 3 Broeders van Liefde verlieten op 20 augustus 1949 de school om andere taken te vervullen en ook het klooster op het Hazegras verdween.

Vooraan in de jaren 50 vierde E.H. overste JANSSENS zijn 50-jarig priesterschap en gaf een feestmaaltijd waarop ook de leraars waren uitgenodigd. Hoeft het gezegd dat de Broeders vervangen waren door lekenleraars ?

In 1954 moesten ook de Aalmoezeniers van den Arbeid de school opgeven bij gebrek aan personeel, om de andere scholen in het land gaande te houden.

Bisschop DESMEDT van Brugge nam de hele zaak over. Zo werd de school opnieuw, zoals het geweest was bij haar oprichting, eigendom van het Bisdom Brugge.

MONUMENTEN, BEELDEN & GEDENKPLATEN TE OOSTENDE

door Norbert HOSTYN

LXXV - "ZEILEN OP ZEE"

Na lange tijd is er weer nieuws van het Oostendse beelden- en monumentenfront.

Sedert november 1996 prijkt in de vijver van het plantsoen rondpunt Vuurkruisenplein een sculptuur met de naam "Zeilen op Zee". Ze vervangt "De Wind" van Emile BULCKE (zie "De Plate" 84/147) die een nieuwe - en wellicht meer gelukkige - standplaats krijgt in het Leopoldpark waar in de toekomst een beeldenroute wordt uitgewerkt tussen het PMMK en de musea op het Wapenplein.

"Zeilen op Zee" evoceert zeilers en surfers. Het is waarlijk een heel passende realisatie voor deze site, het binnenrijden van Oostende (daar waar "De Wind" inderdaad wat verloren ging in deze immense open ruimte).

De 5 stormbestendige "zeilen" zijn gemaakt uit inox, zijn elk meer dan 3 m. lang en wegen per stuk iets minder van 100 kg. Twee waterpompen zorgen voor de spuitende waterstralen. De verlichting gebeurt met glasvezeltechniek.

Deze sculptuur is een realisatie van Electrabel in samenwerking met het Stadsbestuur Oostende. Het ontwerp is van Luc DESCHEPPER uit Gent.

De officiële ingebruikname was 6 december 1996.

DE VERGETEN ZEESTRIJDERS 1914-1918 (6)

door François COOPMAN

Als gevolg van de Amerikaanse diplomatieke druk (1) had de Duitse onderzeebootvloot, in het najaar van 1915, haar optreden tegen de geallieerde koopvaardij schepen aanzienlijk gematigd. De "Cruising Rules", die alle maritieme mogendheden hadden ondertekend, lieten wel toe dat vijandelijke koopvaardij schepen tot zinken werden gebracht, doch eerst moest het koopvaardij schip met een boegschot tot stoppen worden gebracht en alle opvarenden de gelegenheid krijgen zich in veiligheid te stellen.

Het hierna volgend zeeverslag is echter het bewijs dat met deze voorschriften regelmatig een loop werd genomen.

RAPPORT

Heden den zeventwintigsten der maand december negentien honderd en vijftien.

Vóór ons, Adolf CLAESSENS, Belgische zecommissaris en kanselier van het Belgisch Konsulaat te Milford Haven is verschenen PONJAERT Louis, schipper der Belgische visschersstoomboot "Nadine 0.151 (2) die ons de volgende verklaring in 't vlaamsch doet :

"Den 25n deze maand, om 14 ure bevond ik mij met mijn schip op 20 mijlen N.W. t.W. van de Smalls (3) aan de korre. Er stond een schoone briesje van het Z.W. met hoogwagende zee. Toen de wachtsman, H. LANERES mij riep dat er een sous-marin in 't zicht was die een schip aan 't beschieten was op omtrent 4 mijlen N.W. van ons. Ik deed onmiddellijk de koore winden en stoomde er heen om hulp te bieden. Om 14 1/2 uren naderde ik de plaats, het getorpilleerd en beschoten schip was in zinkende staat en de bemanning er van kwam in drie boten naar mij gevaren. De sous-marin die een zeer groote was lag niet verre van daar, wij namen de schipbreukelingen met veel moeite aan boord door de hoge zee. Stelde vast dat ze met 42 waren en vernam dat het de bemanning was van het engelsch transportschip "Van Stirum" (4), niet geladen op weg van Rouen naar Liverpool. Toen dit gebeurde waren er geen andere schepen rond ons doch een stoomboot kwam uit het N.O. op omtrent 10 mijlen afstand in onze richting stoomen. Ik had mijne belgische vlag bijgezet. om 16 1/2 ure zag ik in de verte twee destroyers naar de plaats van den aanval loopen. Ik heb de schipbreukelingen den 25 dezer om 23 ure over gegeven in de baai van Milford aan boord van een schip van de Admiraliteit (5). Ik heb vernomen door de bemanning dat een matroos gedood geweest was door het vijandelijk geschot en dat de bootsman verdronken was bij het verlaten van het schip." PONJAERT volhardt na voorlezing en tekent met ons.

A. CLAESSENS
L. PONJAERT

Het was in die tijd een traditie dat de bemanning van een vissersvaartuig die drinkelingen had gered, beloond werd. De schipper kreeg gewoonlijk een waardevol geschenk terwijl de bemanning met een financiële beloning bedacht werd.

Op 22 maart 1916 nam schipper PONJAERT zijn pen ter hand en schreef volgende brief naar A. CLAESSENS.

Mijnheer de zeekommissaris,

De ondergetekende PONJAERT Louis, schipper aan boord van het Belgisch stoom visscherboot "Nadine" 0.151 neemt de eerbiedige vrijheid u enige redenen te laten geworden aangaande de redding van de bemanning van de twee en veertig man van het Engelse stoomschip "Van Stirum" vaarende voor het Engelsche gouvernement.

Gelijk gij weet Mijnheer de zeekommissaris heb ik en het volk van mijn schip die 42 schipbreukelingen gered en aan boord van mijn schip kunnen brengen met de grootste moeite aangezien de groote zware zee die er stond de 25ste december 1915.

Alle dagen word ik lastig gevallen van mijn bemanning en vragen aangezien zij hun leven opgeofferd hebben voor de Engelsche crew van het voorgemelde schip te redden die door een Duitsche onder-zeeer getorpideerd werd. In deze omstandigheden vraag ik door uwe goeden tusschenkomst omdat er als het mogelijk zou wezen eene belooning te kunnen ontvangen gelijk het volk van de schepen "Raymond", "Gaby" en "President Stevens" (6). Intusschen bied ik u mijne beste groeten te willen aanvaarden.

L. PONJAERT

1. Als direct gevolg van het zinken van de S.S. "Lusitania door de U-20 onder het bevel van Kapitàn-Leutnant SCHLIEGEN. 1201 mensen verloren hierbij het leven, waaronder 124 Amerikaanse burgers.
2. Eigendom van de rederij "L. Demunter & Londes"; Het vaartuig was niet gewapend.
3. De "Smalls", visgrond in het Bristol Kanaal, in de nabijheid van het "Smalls" vuurschip.
4. S.S. "Van Stirum" - H.M.T.E. 8601 - kapitein J. CLARKE.
5. Milford Haven was ondermeer de thuishaven van een flotielje destroyers.
6. De stoomtreilers "Raymond" 0.130, "Gaby" 0.82 en de "President Stevens" 0.85 van de rederij "Pêcheurs à Vapeur" (PV) hadden reeds in de loop van 1915 respectievelijk 26, 25 en 125 drenkelingen gerd.

Noot. Deze tekst uit het Rijksarchief Brussel, Archief van het Zeewezen werd in zijn oorspronkelijke versie en taal overgenomen.

MONSTERROL VAN DE 0.151 "NADINE"

NAAM	VADER	MOEDER	GEBOORTE OUDERDOM	FUNCTIE A/B ADRES MILFORD
PONJAERT Louis	Cornelle	REGOUDT Isabelle	Oostende 52 j	schipper 68 Priory Road
ROUZEE Pierre	Pierre	SYTOR Elise	Oostende 50 j.	stuurman 81 Great North Rd.
PONJAERT Robert	Louis	V.D. DRIESCHE Euphrosie	Oostende 17 1/2 j.	visscher 68 Priory Road
HUBRECHTSEN Edouard	Laurent	CALLEBERT Lucie	Oostende 30 j.	visscher 8 Priory Road
PONJAERT Leopold	Clement	VERPOORTER Louise	Blankenberge 27 j.	visscher 48 Waterloo Road
FALIN Maximilien	Pierre	AZAERT Léonie	Blankenberge 17 1/2	visscher 48 Waterloo Road
LANERES Henri	Auguste	RYCKEMAN Louise	Oostende 37 j.	visscher 13 Point Street
ROUZEE Oscar	Victor	DEMAN Emma	Oostende 16 j.	stoker 48 Waterloo Road
DEVRIENDT François	Pierre	DEMAN Jeanette	Oostende 20 j.	stoker 5 Albion Street
WALLAEYS Isidore	Pierre	HENDERICKX Jeanne	Zandvoorde 39 j.	mecanicien 9 Warwick Road
MONTENY Joseph	Emile	LODRIGO Mathilde	Oostende 18 j.	trimmer 11 Starbuck Road
ALLAERT Pierre	Medard	HEYNTJES Louise	Bredene 16 j.	stoker 26 Warwick Road

RAVERSIIJDE EVEN GEFOUW

door **Germain BILLIET**

Het (vroeger) onooglijke Raversijde is nu springlevend en dringt zich op in de actualiteit. In onderhavige bijdrage probeer ik de voornaamste gebeurtenissen uit zijn bestaan samen te vatten.

De geschiedenis van Raversijde (en van Mariakerke, beide al eeuwen bewoond) begint met de archeologische ontdekkingen door een groot aantal liefhebbers waaronder K. LOPPENS maar vooral André CHOCQUEEL een vooraanstaande plaats innemen. De Winnokse archeoloog (Bergues 25-05-1880 - Oostende 31-03-1957) begon zijn opzoekingen in 1930 (tien jaar na LOPPENS die hem grote steun verleende). De activiteiten van CHOCQUEEL bestrijken een tijdspanne van 11.000 à 12.000 jaar regionale geschiedenis, gaande van de periode van de gepolijste steen tot het Beleg van Oostende. De archeoloog onderstreept ten overvloede het belang van zulke opzoekingen. "Les observations archéologiques sont les meilleures sources d'information". "C'est le sol qui renferme les véritables archives d'un région". (Cf. Les civilisations . préhistoriques. p. 11 en p. 68).

De collectie van A. CHOCQUEEL bekleedt een ereplaats in het museum van De Plate. Ik vat ze heel summier hier samen.

Uit de neolitische periode stammen o.a. de klassieke pijlen en lanspunten uit silex, enz. Uit de Belgo-Romeinse tijd : gewoon aardewerk, kook- en voorraadpotten, enz. Uit de middeleeuwen (13-14e eeuw) : kammen, ringen, messcheden, riemplaatjes in brons, lepels, gespen en sleutels in brons enz. Al die voorwerpen werden gevonden op het strand van Raversijde en Mariakerke, hier speciaal tegenover het gewezen Alfahotel op ca. 200m. van de dijk (Op. cit. p. 42, 59 en 73).

Terloops vertel ik hier dat de heemkundige Etienne COOLS uit Raversijde een interessante archeologische collectie gevonden heeft, op het strand aldaar.

Overbekend zijn de fundamenten van een hut opgedolven op het strand in Raversijde, uit de klei van Ter Streep, ter hoogte van het (vroegere) chalet in de duinen (in 1914 door de Duitsers in brand gestoken). De hut was oorspronkelijk opgetrokken uit hout, met wanden uit vlechtwerk, bestreken met leem, en met een dak uit riet. De afmetingen waren 2 m. x 7 m. In het midden was de haard (uit baksteen), rechts aan de zeekant : de ingang. De hut leverde een rijke oogst op : o.a. mortieren, knopen, mesheften, bronzen lepels, een kam, schaatsen. Met LOPPENS beweert CHOCQUEEL dat de bewoners verrast door een storm (mei 1334) overhaast op de vlucht sloegen (Loppens, p. 121-126 - Chocqueel p. 83). Dat (en andere beweringen) wordt door Beatrijs AUGUSTIJN, in haar lijvige imposante kritische studie : Zeespiegelrijzing...enz. 2 banden, 731 blz. : p. 348 e.v. resoluut afgewezen.

Met die hut zitten we in de late middeleeuwen. In de loop van de eeuwen waren aan onze kust kreken ontstaan die diep het land binnendrongen en een natuurlijke aanlegplaats vormden. Aan één daarvan is Walraverszijde ontstaan, met zijn schijnbaar doorzichte naam uitgaand op het bekende -ijde dat waterloop, water, schuilhaven, aanleg- of ankerplaats betekent. Hierbij oppert B. AUGUSTIJN de mening dat Walraverszijde "mogelijkerwijze een wold-toponiem is dat op veenbos wijst. Vergelijk met Woumen : Walmes in 1096, Woldman in 1127. Zie M. GYSSELING, Topon. Woordenboek, II, p. 1092 (Augustijn, Op. cit., I, p. 346).

Een reconstructie van de middeleeuwse hutjes

En nu het middeleeuwse Walraversijde. In de 14e en 15e eeuw komt Walraversijde met Grevelingen, Duinkerke, Nieuwpoort, Lombardsijde, Oostende, Heist, Sluis e.a. havens in het nieuws als vissersplaats van enige betekenis. Zijn kleine vloot vaart op Newcastle-upon-Tyne (600 km. van Nieuwpoort) om steenkool te halen nodig voor de kalkovens en voor de ijzerbewerking in de smidsen. Ze exporteerden daarbij kaakharing uit Schonen (tussen Malmö en Trelleborg in Zuid-Zweden dat toen tot het koninkrijk Denemarken behoorde). Maar ze voerden ook zout uit, teer, perk, kurk, azijn, linnen, tegels, bier, olie, fruit, metalen kruiken, enz. We kennen zelfs de sympathieke naam, herkenbaar in hun Engelse spelling, van sommige schepen zoals Blideleme (= Blijdleven) en Comweltohus (= Komwelthuis). (Cf. R. DEGRYSE, Vlaamse Kolenschepen, p. 166).

De zeelieden van Walraversijde worden echter ook betrokken bij de zeeroverij die door de Engelse en Vlaamse vissers werd gepleegd. Zo werden er in juni 1411 (vanwege de vier leden van Vlaanderen) afgevaardigden gezonden naar de prins van Wales om de invrijheidstelling te bekomen van inwoners van Walraversijde door de Engelsen gevangen genomen en naar Hull, Grimsby en Scarborough gebracht.

En nu de andere kant van de medaille. In de loop van 1418 stuurden de Engelsen een lange reeks klachten naar Jan zonder Vrees, hertog van Bourgondië en Graaf van Vlaanderen om te protesteren tegen de verliezen en de schade veroorzaakt door Vlaamse vissers. De feiten waren 14 jaar oud. In de aanklacht kwam de naam voor van vissers uit Walraversijde nl. Hayn MORE, Clais DE MUNSTERE en Jan HEYNES. De beschuldigingen luiden : het kapen van een schip uit Watby geladen met ijzer en andere koopwaar, het kapen van een dogger uit Salchons (Norfolk) en diefstal van 11.000 gezouten vissen (400 pond waard) alsmede : ankers, touwen, en ander getuig, het stelen uit 2 doggerschepen van 19.000 gezouten vissen en andere zaken, diefstal uit een dogger van 12.000 gezouten vissen alsmede ankers, touwen en ander tuig, diefstal uit 2

doggers van 10.000 gezouten vissen, alsmede getuig en levensmiddelen en bovendien het mishandelen van de schippers en hun gezellen. Tenslotte het roven van een last laken door Jan MARE (MORE ?, MAAS ?) terwaarde van 66 pond. Voor die belangrijke zaak werden (na 14 jaar !) 12 getuigen opgeroepen waarvan niemand iets wist, uitgenomen één. Hoe dat proces eindigde weten we niet.

Raversijde was in de 15de eeuw een dorp genoemd maar bezat geen kerk. Die komt er in de loop van de eeuw want ze stond er al in 1438 en was toegewijd aan Sint Jan de Doper. De voornaamste stichters ervan waren Willen VAN HALEWIJN en andere devote personen. Een document uit 1471 leert ons hoe "de principale prochiekerke verweg gelegen was voor de lieden van Walraversijde en zeer ongerieflijk om er dagelijks mis te horen". In de nieuwe kapel zou dus dagelijks mis gedaan worden, "des sondachts ende messedachs" ging men ter prochiekerke. In de verzameling grafschriften van Raversijde, opgetekend vóór de geuzenberoerten, komt het graf voor van een zekere Jan VAN VASENARE, hier overleden in 1438 en begraven in de kerk van Raversijde. Die Jan was waarschijnlijk een familielid van Pieter VAN VASSENARE die ten voordele van de kapel een legaat had nagelaten waarmee eigendommen werden aangekocht.

Ik onderbreek hier de dramatische lotgevallen van de Raversijdsse kerk om even de opschudding, die zich hier voordeed in de zomer van 1570, te vermelden. Een zekere Crispijn VAN DE PITTE, die verscheidene moorden gepleegd had, was de kapel binnen gevlucht. Maar de baljuw van het Brugse Vrije gunde hem geen asielrecht. Crispijn werd uit de kapel gehaald om naar Brugge gebracht te worden. De moordenaar weigerde te voet te gaan. Daarom huurde men een wagen waarop hij met geweld gedwongen werd. De vierschaar van het Brugse Vrije veroordeelde hem om onthoofd te worden. Zijn lichaam werd op een rad ten toon gesteld (Cf. E. VLIETINCK, Walraversijde, p. 28-29).

De nieuwe kapel van Raversijde was geen glorieus toekomst beschoren. Plunderende geuzen en ongetwijfeld ook het criminele garnizoen van Oostende maakten er een ruïne van. De kerkmeester van Middelkerke restaureerde een beuk van de kerk. Er werd nog geen dienst gedaan en de onzekere toestand sleepte aan, met onverschilligheid bekeken door Middelkerke. Nog ongeveer 100 jaar duurde de doodstrijd. In 1735 werd de bouwval door een storm vernield. Alleen de toren bleef rechtstaan tot 1860. Hij was een zeebaak geworden overgroeid met klimop. De hele 19e eeuw bleef de stoere vierkante toren het symbool van Raversijde. De fundamenten ervan liggen in de schuur van de hoveniers Victorine en Michel BOYDENS (cf. M. ENGLISH, De kerk van Raversijde).

Raversijde kwam de catastrofe van het Beleg van Oostende niet te boven en verschompelde verder in de 19e eeuw tot een onogelijk gehucht van Middelkerke dat burgerlijk tot Middelkerke en kerkelijk tot Mariakerke behoorde of zoals G. TANGHE het rijmend formuleert in zijn Beschrijving van Middelkerke, p. 6 "par stokke voor 't civiel...par klokke voor de kerk".

Met het ontstaan van het toeristisch badseizoen herleefde het wel in een subwijk op anderhalve km. oostelijk van de oude dorpskom waar recente opgravingen woningen uit de 15e eeuw hebben blootgelegd.

Dat nieuwe Raversijde, genesteld aan weerszijden van de Nieuwpoortsesteenweg, met als kern de School- en de Zakstraat, werd Transvaal genoemd naar een nu verdwenen herberg (later herdoopt "In de Ton") (cf. C. PLYSER? Zij en ik, 1977, p. 97). Talrijke herbergen in het Vlaamse land kregen de naam "Transvaal" uit solidariteit met onze taalgenoten uit Zuid-Afrika tijdens de Boerenoorlog (1899-1902). Vooral na een rondreis in 1901 door het Vlaamse land en zelfs naar Frans-Vlaanderen. Zo kwamen op 16-12-1901 in Hazebroek de Afrikaners veldkornet LOUW en artillerieofficier MC.PLOKHOOY aan die hier steun zochten voor hun zaak. Ze werden

enthousiast ontvangen door priester Jules LEMIRE, volksvertegenwoordiger en burgemeester van Hazebroek. De burgemeester verwelkomde ze in het Vlaams, de gasten antwoordden in het Afrikaans (Cf. Priester Lemire en Zuid-Afrika in "Avond", contactblad van de Assoc. Sacerdot. Merit. 1994, nr. 3, p. 23-29).

Dat Transvaal kreeg toeristische groeikoorts toen het door de elektrische tram verbonden werd met Oostende en Middelkerke (31 juli 1897). Zoals elders aan de kust werd er een exploitatiemaatschappij opgericht, gronden (de meeste eigendom van A. en L. VAN ISEGHEM) verkaveld, plannen getekend. Tegen het einde van 1902 waren de drie prestigieuze parallelle lanen aangelegd. Zij doorsneden de wijk vanaf de Nieuwpoorstesteeweg tot de zeedijk, nl. de Oostlaan (nu Zeelaan), de Middenlaan en de Westlaan. Ze zijn 450 m. lang, 15 m. breed, 75 m. van elkaar verwijderd en vormen een merkwaardige infrastructuur, enig aan onze kust.

In september 1908 rezen er al 19 vill's in die lanen. Enkele jaren later stonden er een vijftal op de dijk (die laatste gegevens werden mij bezorgd door de enthousiaste Johnny MONTEYNE, verliefd op Raversijde. Ik dank hem hier van harte).

Ondertussen was er in het opbloeiende Raversijde een lagere school gesticht (oktober 1905) door de Zusters van O.L.V. ten Bunderen uit Moorslede (die tien jaar voordien een school geopend hadden in Mariakerke).

En nu iets vreemds. In maart 1908 verschijnt in de Biekorf (19e jg. nr. 6) onder de pen van Jan HAGEL, het omstandig verslag van een liederavond door Theodore BOTREL en zijn vrouw in Raversijde ("dat klein vlek van niemendalle"). Die Bretoense bard (1868-1925) zou daar in 1907 geweest zijn. Maar in de lokale bladen van 1907 vind ik geen spoor van een BOTREL. Was dat een mystificatie van Jan HAGEL, pseudoniem van de olijke Lodewijk DEWULF (hoofdredacteur en eigenaar van Biekorf) die in staat geacht wordt zo'n canard de wereld in te sturen !

De oorlog 1914-1918 hield de verdere ontwikkeling van Raversijde tegen. Terloops vermeld ik hier dat de wijk dramatisch tot leven komt in "De grote Hemme" de roman van Gaston DURIBREUX over de eerste wereldoorlog. Het verhaal speelt zich hoofdzakelijk af in en rond de zgn. Kasseihoeve. Dat was eigenlijk de Schaaphofstede, de hele 19e eeuw gepacht door de familie BOERJAN en begin 20e eeuw door Edm. BILLIOUW. In een resterend deel van de oude hoeve aan de Nieuwpoorstesteeweg 947 a, tegenover het domein van Prins Karel, is nu de Noordzee-Vliegclub ondergebracht.

Na 1950 ontstond er ook in Raversijde een bevolkingsexplosie die ook geestelijke behoeften meebracht. Dat resulteerde eerst in de oprichting van een kapel, daarna van een nieuwe parochie en tenslotte van een kerk. Een vurig promotor van die initiatieven was de aannemer Camiel PLYSER (1910-1978), rasecht Raversijdenaar, schepen van Middelkerke en een soort patriarch van Transvaal die met zijn onbeholpen autobiografie "Zij en Ik" (1977) een brok kleurrijke folklore bijeen schreef.

Door bemiddeling van het echtpaar Henri BAERVOETS (1901-1991) - Clara BILLIOUW (1900-1991) exploitanten van het Midlandhotel op de zeedijk (de laatste jaren opgericht als bejaardentehuis) werd de grond voor een O.L.V. kapel ter beschikking gesteld. Een groep weldoeners bekostigden de bouw en in 1961 metselde Cam. PLYSER het nederig gebouwtje dat door deken R. BUTAYE ingewijd werd. Juffrouw Yvonne DE CROËS, bevriend met het echtpaar BAERVOETS-BILLIOUW, schonk de glasramen, ontworpen en uitgevoerd door Cor WESTERDUIN. Een royaal artistiek geschenk.

Eerst vier jaar later en wel op 27 juli 1965 werd de nieuwe parochie opgericht met als patroon de aartsengel Rafael en als eerste pastoor E.H. Denis VANGANSBEKE (1913-1990). Voorlopig zonder pastorie en zonder kerk. De zondagsmis werd opgedragen in de eetzaal van "home Morgenster" (Westlaan 40) Nog dezelfde zomer werd de knoop doorgehakt : er zou een noodkerk gebouwd worden op grond aangeboden door E. VANDERLINDEN, opvolger van het echtpaar BAERVOETS-BILLIOUW. Naar eigen zeggen trok Cam. PYLYSER en zijn ploeg, met geprefabriceerde bouwelementen van de firma COENE de noodkerk op in de recordtijd van 13 dagen (Cf. Zij en Ik, p. 246). Eerst op 29 mei 1966 werd er de eerste H. Mis opgedragen. Nu, meer dan dertig jaar later, staat die noodkerk er nog en is de parochiebevolking opgelopen tot iets meer dan 1.400.

Al op 12-12-1967 werd E. VANGANSBEKE opgevolgd door Joris VERBRUGGHE die in 1970-1971 voor de grote pastorie in de Transvaalstraat zorgde. In januari 1984 kwam Raf DELIE hem voor korte tijd vervangen. Sinds 07-06-1985 resideerde Chris VANDAELE er als vierde pastoor. Hij bleef er 10 jaar en stierf op 28-10-1995, slechts 66 jaar oud.

De vrees groeide dat Raversijde geen nieuwe pastoor meer zou krijgen. Maar op 31 maart 1996 werd Jozef DONNAY, kapelaan van de Duinenkerk in Mariakerke, onverwacht benoemd : hij cumuleert dus. Daar hij in Mariakerke bleef wonen kwam de pastorie leeg te staan. Ze werd heringericht als parochiehuis en als ontmoetingscentrum voor allerlei parochiale activiteiten.

En tenslotte kom ik tot de moderne troeven van Raversijde. Allereerst het Memoriaal Prins Karel, vol herinneringen aan de prins-regent (1903-1983) die vanaf 1950 hier verbleef. Daarna de archeologische site Walraversijde waar sinds 1992 de resten van het middeleeuws vissersdorp worden blootgelegd. Tenslotte een stuk Atlantikwall met 60 constructies uit de twee wereldoorlogen.

Naar Raversijde waaraan vroeger niemand aandacht schonk, wordt nu met grote ogen gekeken.

Bibliografie

1. G.F. TANGHE, Beschrijving van Middelkerke. D. VANHEE, Roeselare, 1857.
2. Edw. VLIETINCK, Walraversijde, een gewezen vissersdorp op de Vlaamse kust. F. DE HAENE-WANTE, Brugge, 1889, 69 blz.
3. Robert DE BEAUCOURT DE NOORTVELDE, Ravesy-sur-mer (via Ostende-Nieuport). Sa renaissance, son avenir, ses fondateurs. Alb. BOUCHERY, Ostende 1898, 70 blz.
4. K. LOPPENS, La Région des Dunes de Calais à Knocke. Coxyde, 1932.
5. A. CHOCQUEEL, Les Civilisations préhistoriques et anciennes de la Flandere occidentale, Editions du Temple, Bruxelles 1950.
6. A. VANNESTE, M. Inghelaere, Middelkerke. Monografie, 1959.
7. M. ENGLISH, De Kerk van Raversijde. Biekorf nr. 7, 1960, p. 229-234.
8. Cam. PYLYSER, Zij en Ik, 1977, 288 blz.
9. Roger DEGRYSE, Vlaamse kolenschepen en Schonense kaakharing t e Newcastle-upon-Tyne (1377-1391). Genootschap voor Geschiedenis, Handelingen CXX, 1983, 3-4.
10. B. AUGUSTIJN, Zeespiegelrijzing, transgressiefasen en stormvloed en in maritiem Vlaanderen tot het einde van de 16e eeuw. Algemeen Rijksarchief, Brussel, 1992, 2 banden, 731 blz.

PLATE-VEILING 1998

Er werd de laatste jaren vastgesteld dat het niveau van de aangeboden stukken bedroevend laag was. Verschillende Plate-leden hebben ons ook reeds deze bemerking gemaakt.

Om daar, hopelijk, iets aan te veranderen werden de volgende schikkingen genomen.

1. De aanbieder moet een getypte, of minstens zeer goed leesbaar geschreven, lijst met de te veilen stukken overmaken aan J.P. Falise, H. Serruyslaan 78/19, Oostende en dit ten laatste tegen 10 oktober. Ieder stuk MOET een minimum van beschrijving (maar hoogstens 2 lijnen) omvatten.
2. De geschatte waarde per stuk moet minstens 250 Fr. bedragen.
3. De lijsten worden door het bestuur nagezien met mogelijkheid tot schrapping van bepaalde stukken.
4. De lijst met beschrijving zal vanaf eind december tegen kostprijs te koop zijn aan de balie van het museum. Op die wijze kunnen geïnteresseerden een inzage krijgen van wat er zal geveild worden.
5. Het bestuur houdt zich het recht voor de veiling te annuleren indien het aanbod te schraal is.
6. Verder blijven de vroegere schikkingen van toepassing :
  - een % komt ten goede van De Plate. Dit procent wordt vastgesteld op 20 % dat afgehouden wordt van de verkoopsom
  - de stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz. maar geen breekbare voorwerpen) moeten betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.
7. Indien nodig verschijnen verdere schikkingen in onze volgende tijdschriften.

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (45)

door Aimé SMISSAERT (+)

En werkelijk : rond 9 1/2 ure komen 22 pinhelmen van het 12e regiment post vatten, nevens onze bureelen, rechtover het nr 4 der Sint Sebastiaanstraat, waar op het tweede verdiep, een bureel van het 208e pinhelmenregiment is ingericht. Toen zij daar een 10tal minuten stonden kwam een officier bij die hen eene aanspraak toerichtte, waarin o.a. voorkwam dat 800 man van hun regiment in den verlopen nacht gedood of gekwetst waren geworden, dat 3.000 ander mannen vermist waren en zijn, (die 22) de eenige overblijvenden van hun regiment waren.

Hij zegde hun dat zij thans bij het 208e regiment voetvolk zouden ingelijfd worden en vroeg hen gehoorzaam te zijn aan hunne nieuwe oversten, gansch hunnen plicht te doen en naar den vijand niet over te lopen.

Het was oprecht koddig om zien hoe die mannen gedwee, en als uit één mond, met een luid klinkend "ja" de verschillende vragen beantwoorden !

Toen de "Vaderlijke" vermaning afgelopen was, werden de geweren in rotten gezet en mochten de overblijvenden van het 12e pinhelmenregiment naar boven, naar het bureel van het 208e. Wat daar voorviel zijn wij natuurlijk niet te weet gekomen.

* * *

In den loop van den nacht kwam, muziek aan 't hoofd, het 206e pinhelmenregiment aan. Het zal alhier een 3tal dagen verblijven. In den vooravond - 't kon alsdan zoowat 6 1/2 ure zijn - woonden wij een soort van oproer bij van een 100tal mannen van dit regiment, ingekwartierd in de kostelooze Zusterschool der St Sebastiaanstraat. Die mannen waren samengeschoold voor het huis nr 4 dezer straat, alwaar, zooals hooger gezegd, een bureel van dit regiment gevestigd is. Onze duitschers kloegen putten in d'aarde, omdat zij op stroo moesten slapen. Een 4tal hunnen klommen de trappen op en vonden in het bureel... twee onderofficieren, op hun gemak neergeveld op canapés, lekkere cigaren rookend en met twee flesschen wijn... op dek ! "Ah ! 't gaat zoo !, morden de opgewonden soldaten, gij zit hier te "saufen" (drinken) en wij moeten hier op stroo slapen. Wie weet moeten wij morgen niet naar den slag, en gij zit hier te luiertikken !". Met oneindig moeite gelukten de onderofficieren erin ze te stellen, doch vooraleer de kamer te verlaten, verklaarden alle 4 dat zoo zij en hunn makkers des anderendaags nog op stroo moesten slapen, er oproer zou ontstaan. Terug beneden gekomen verhaalden zij hun wedervaren aan hunne makkers en, al roepen en tieren, keerden zij ten slotte naar hun logiest terug.

* * *

Deze morgen had om 9 uren in de HH. Petrus en Pauluskerk de Zondagsche duitsche militaire mis plaats. Weinig soldaten waren aanwezig, evenals in den dienst die, een uur later plaats had in den Anglikaanschen tempel der Langestraat.

In onze kerken werd heden de "biddag" gehouden, voorgeschreven door Z.H. Benediktus XV. De goddelijke diensten werden door een overgroot getal geloovigen bijgewoond. Den geloovigen werd bericht dat van morgen af de goddelijke diensten op de oude uren zouden plaats grijpen.

* * *

Eindelijk, na weken werkens en het leggen eener spoorlijn die het vliegplein van den Vuurtorenwijk aan de spoorlijn Oostende-Brugge verbindt, zijn de Duitschers er in gelukt 4 zware kanonnen, 1 van 30,5 en 3 van 28, op te stellen in het plein gelegen nevens de pers der Gilde "Willem Tell". Zij staan op een 20 tal meters van elkaar met den mond naar Zeebrugge.⁽¹⁾

Het schijnt dat Dinsdag of Woensdag schietoefeningen met die kanonnen zullen plaats grijpen.

* * *

De stedelijke vuilnisdienst beschikt slechts meer over 4 paarden. De overige 12 paarden, die de Duitschers aan de stad gelaten hebben, worden iedere dag door hen opgeëischt voor het vervoeren van zand, hooi, voeder, enz. Men kan gemakkelijk begrijpen dat de vuilnisdienst, met 4 paarden, in de volstrekte onmogelijkheid is de vuilnissen regelmatig weg te nemen. Zoo komt het dat de vuilnisbakken soms in geen 3, 4 dagen geleegd geraken. De Duitschers, die in het *Hotel Fontaine* nestelen hebben een praktisch middel gevonden om zich van de vuilnissen te ontdoen: zij werpen ze eenvoudig weg in 't midden der Louisastraat. Deze morgen was het daar juist eene mestzate!

Maandag 8e Februari. -

HONDER EN ZEVENTIENDE DAG DER BEZETTING

Op de markt deze morgen, groenselboerinnen als gewoonte. Brieven van personen van Middelkerke, in het binnenland verblijvende, werden door de zorgen onze politie aan de boerinnen uitgedeeld.

Een Oostenrijksch officier vertelde heden dat Maandag avond een vliegtuig der Bondgenooten bommen wierp op twee Duitse onderzeeërs in de haven van Zeebrugge liggend. Groote schade werd aangericht.

De bemanning van een der onderzeeërs, werd door den schok tegen de wanden van het logies, waarin zij sliepen, geslingerd doch kwam er met eenige builen van af.

Deze avond rond 7 ure kregen de manschappen van het 208e pinhelmenregiment, dat hier tot Donderdag moest blijven, (wij hadden er 3 bij ons ingekwartierd) plostelings bevel zonder dralen, naar het front te trekken. Met muziek aan 't hoofd trokken zij, een uur later, den Nieupoortschensteenweg op.

Deze avond, omstreeks kwart voor 10 ure, wierp een vliegtuig bommen tusschen het *Palace Hotel* en de Northlaan. Tal van ruiten in het *Palace Hotel* en in de huizen der Leopold II laan werden gebroken.

Dinsdag 9e Februari. -

HONDERD EN ACHTTIENDE DAG DER BEZETTING

Deze nacht, tusschen 12 en 3 ure, kwamen ruim 10.000 man hulptroupen aan; zij stapten af aan de hangaar der koopwaren, vlak over de IJzerstraat, en werden onmiddellijk, muziek aan 't hoofd, de

---

(1) Die batterij werd batterij Hindenburg genoemd.

grootste helft, in de richting van Middelkerke, de overigen in de richting van Blankenberghe opgeleid.

Deze morgen vertrok naar Knocke en de Hollandschen grens het grootste gedeelte der matrozen, alhier gelegerd. Ook de bureelen gevestigd in het Koffijhuis *Appel* in de Kerkstraat trokken af.

* * *

Schoone dingen duren niet lang, eilaas ! Behalve bij een paar bakkers, die nog een weinig bloem over hebben, is er heden geen wit brood meer te bekomen, en morgen is het heel en gansch opgeschept...

In de "Société Littéraire" (Grootte Markt) wordt thans restauratie gehouden door M. FRIEDRICH die vroeger het Hotel Impérial openhield. De restauratie is slechts voor de officieren toegankelijk, en gister werden boven de 100 "diners" opgediend.

Terwijl de officieren op hun gemak eten, drinken, wandelen en zich vermaken, staan de soldaten, ginds, tusschen Middelkerke en Nieupoort en tusschen Nieupoort en Dixmuide tegenover de zwarten, waarvan zij eenen heiligen schrik hebben. Het is oprecht geestig - voor ons Oostendenaars - onze "Sauerkrautfresser" te hooren uitvallen tegen Engeland, die om de Duitschers te overwinnen, zwarten en wilden naar Europa afzendt; men zou voorwaar beginnen denken dat de brandstichters en de moordenaars van Visé en Leuven, de verdelgers van Dendermonde, de plundersaars van onze buiten en de brandschatters van de Koningin der Badsteden "allerliefste kruidekens-roer-me niet zijn", die nog geene vlieg zouden kwaad doen !! Och arme !!

Een Duitscher vertelde ons dezen avond dat hij, over eenige nachten, op wacht zijnde in een loopgracht, een zwarte zag naderen : het zicht van dit grijzend wezen, met zijne fonkelende oogen, deed hem koud krijgen. Hij vermande zich nochtans en lei aan om te schieten : de zwarte was verdwenen, doch een ogenblik nadien zag hij langs alle kanten van die duivels al kruipende afkomen. Hij schruwde het uit, en ging op den loop....

Van waar die groote, die eeuwige vrees ? De zwarten, die gekleed zijn in Engelsche ⁽¹⁾ soldaten, vertoonen zich slechts 's nachts. Zij kruipen voort langs den grond, hun mes tusschen de tanden, en, zonder het minste gerucht te maken, sluipen zij tot bij de Duitsche loopgrachten. Wee de "Knödelbayeren", de "Kaffeesachsen" en andere "Schapspreussen", die hen niet zien afkomen : onder vervaarlijk geschreeuw richten de zwarte duivels zich op, springen in de loopgrachten en vermoorden allen die er zich in bevinden. Het woord "vermoorden" is niet realistisch genoeg, met hun mes vlekken zij de ongelukkigen open, net als onze huisvrouwen de lieve vischjes den buik openrijten. ! Komt het tusschen hen en de zwarten tot een treffen, een gevecht in 't open veld, dan moet alles zwichten voor hunne "furia". Jammer dat ze de gekwetsten niet sparen, ten minsten als wij de Duitschers moeten gelooven - van wie wij al deze inlichtingen houden. Valt hun den eenen of den anderen Duitsche gewonde in de handen, rap en gauw wordt het mes van tusschen of van tusschen de leers gehaald, en in 1, 2, 3 is hij opengevekt. Zoo werd er een 10tal dagen een Duitsch veldhospitaal, in eene villa te Westende, door de zwarten overrompeld. Een gedeelte van het personeel kon vluchten, het overige werd vermoord en al de gekwetsten werden vreeselijk verminkt.

---

(1) Zeker in "khaki" ?

Men kan wel denken dat dergelijke manier van handelen de Duitsers woedend maakt. Ook worden al de zwarten die in hun handen vallen ongenadig afgemaakt. De zwarten moeten zulks te weet gekomen zijn want over eenige dagen hadden 4 Duitsers, die in eene loopgracht zakten, een zwarte gevangen genomen en gekoord en gebonden nevens hen gelegd, zeker in de gedachte hem later aan hunne overheden over te leveren, ofwel zelve af te maken in 't bijwezen hunner kameraden. Jamaar, een andere zwarte had zijn makker zien gevangen nemen : als een wilde sprong hij gebruik makende van een oogenblik onoplettendheid van de Duitsers, in de loopgracht, sneed den gevangen zwarte de keel over en vermoordde de vier Duitsers, vooraleer zij ernstigen tegenweer konden doen... Hij werd ten slotte zelve doodgeschoten door ooggetuigen van het voorval.

De Duitse soldaten die ons dit verhaal deden, wisten ook te vertellen van bewonderenswaardige handigheid der zwarten, die hunne messen 20, 30 meters ver op den vijand uitwerpen, en zelden of nooit hun doel missen...

Woensdag 10e Februari. -

HONDERD EN NEGENTIENDE DAG DER BEZETTING.

Heden kwamen alhier per schip, uit Sluis, 270 zakken bloem, wegende daaromtrent 15.000 kilos toe. Die bloem werd uit Engeland door schepen DEVRIESE gestuurd.

Vandaag moesten de kanonnen, op den Vuurtorenwijk opgesteld, beproefd worden. De proeven konden echter geen plaats hebben, daar de pantsering der platformen slechts voor één kanon gereed is; depantsering van een der 3 andere is nog maar half voltooid.

De Duitsers moeten erg vreezen dat de spoorlijn, door hen tusschen het Sas en het vlieg- of Poloplein gelegd, inzakken onder het gewicht hunner groote kanonnen, want de dwarsriggels liggen nog geen 30 centimers van elkaar.

Op de duinen, nevens het militair hospitaal, is een kraan geplaatst.

Voor het oogenblik liggen er in de voorhaven 4 vreemde vischbakken, tevens 5 kleine stoombootjes; alle zijn in 't grijs geschilderd.

De Duitsers hebben de masten en het bovendek van den kustwachter "Ville d'Ostende" afgezaagd en zijn bezig er eene soort van houten logie op te timmeren.

Aan de groote kraan der voorhaven staan twee nieuwe platformen voor groote kanonnen en een derde staat op eenen opgeëschten wagen van M. Leon DELANNOY, in het midden van den weg, recht over de hangaars der Tilburybooten.

* * *

Deze morgen verlieten de Oostenrijksche soldaten, met pak en zak, de oude Muziekschool, in de St Franciscusstraat, waar zij sedert 2 maanden lagen. Volgens hunne verklaring trokken zij naar Oostenrijk terug.

Eene kompanie Oostenrijkers, op den Vuurtoren gelegerd, vertrok ook.